

Isikunimeseadus

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Seaduse reguleerimisala, eesmärk ja kohaldamisala

- (1) Käesoleva seadusega sätestatakse isikunime andmise, vahetamise, muutmise ja kohandamise põhimõtted ja kord, isikunime ühtse kasutamise alused ning nimetoimingute vaidlustamise ja nimetoimingute üle järelevalve tegemise kord.
- (2) Käesoleva seaduse eesmärk on hoida eesti nimetraditsiooni ning tagada isikunime ühtne ja õiguspärane kasutamine Eestis.
- (3) Käesolevas seaduses ette nähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.
- (4) Isikunime andmisele või vahetamisele tsiviilkohtumenetluses kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustikku, arvestades käesolevas seaduses sätestatud.
- (5) Kui nimetoiming tehakse perekonnaseisutoimingute raames, kohaldatakse menetlusele perekonnaseisutoimingute seadust, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti.
- (6) Kui nimetoiming tehakse kooselulepingu sõlmimise või lõpetamise raames, kohaldatakse menetlusele kooseluseadust, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti.
- (7) Käesoleva seaduse alusel tehtavate nimetoimingute tulemuse rahvastikuregistrisse kandmisel kohaldatakse rahvastikuregistri seadust, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti.

§ 2. Isikuandmete töötlemine

- (1) Käesolevas seaduses sätestatud nimetoimingute tegemiseks töödeldakse rahvastikuregistris käesolevas seaduses, perekonnaseisutoimingute seaduses, rahvastikuregistri seaduses või muus isikuandmete töötlemist reguleerivas õigusaktis sätestatud alustel ja korras järgmisi isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid:
 - 1) isikunimi;
 - 2) isikukood;
 - 3) sugu;
 - 4) abielu või registreeritud kooselu andmed;
 - 5) eestkoste andmed;
 - 6) elukoha andmed;
 - 7) hooldusõiguse andmed;
 - 8) kontaktandmed;
 - 9) kodakondsuse andmed;
 - 10) lisa-aadressid;
 - 11) perekonnaseisu andmed;
 - 12) põlvnemise andmed;

- 13) rahvuse andmed;
- 14) surmaandmed;
- 15) sünniandmed, sealhulgas sünniaeg ja -koht;
- 16) teovõime piiramise andmed;
- 17) viibimiskoha andmed.

(2) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikuandmetele töödeldakse nimetoimingute tegemiseks rahvastikuregistris menetlusandmetena järgmisi isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid:

- 1) andmed isikule usulise talituse käigus antud eesnime kohta;
- 2) isiku esitatud isikunime muutmise põhjuse andmed;
- 3) isiku kriminaalkorras karistatuse andmed ja karistusregistri arhiivi kantud andmed;
- 4) isiku avalduses või nimetoimingu menetluse käigus esitatud menetluslikud andmed.

(3) Isikunime muutmise avalduse esitamise korral töödeldakse rahvuse, emakeele ja kõrgeima omandatud haridustaseme andmeid rahvastikuregistri seaduse § 21 lõikest 2 tuleneva kohustuse täitmiseks.

(4) Isikuandmete vastutav töötaja on nimetoiminguid tegev avalikku ülesannet täitev asutus või isik.

(5) Käesolevas paragrahvis nimetatud isiku- ja menetlusandmete säilitamine on sätestatud rahvastikuregistri seaduse §-s 8.

(6) Nimetoimingu tegemisel töödeldavate isikuandmete täpsed andmekoosseisud kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

§ 3. Isikunimi, nimetoiming ja isikunime kasutamine

(1) Isikunimi on isiku ametlik nimi, kui see on kantud rahvastikuregistri seaduse § 22 lõikes 1 nimetatud dokumenti või riigi infosüsteemi kuuluvasse andmekogusse.

(2) Isikunimi koosneb eesnimest ja perekonnanimest.

(3) Nimetoiming on käesolevas seaduses sätestatud alustel isikunime andmine, vahetamine, muutmine või kohandamine, mille tulemusel kantakse isikunimi riigi infosüsteemi kuuluvasse andmekogusse.

(4) Piiratud teovõimega isikuga seotud nimetoimingu tegemisel lähtutakse tema huvidest ja õigustest ning võimaluse korral võetakse arvesse tema arvamust ulatuses, milles ta on võimeline menetlusest ja selle tagajärgedest aru saama. Piiratud teovõimega isiku arvamuse selgitab välja nimetoimingut tegev asutus või isik.

(5) Avaliku ülesande täitmisel lähtutakse rahvastikuregistrisse kantud isikunimest.

(6) Kui isik ei ole rahvastikuregistri andmesubjekt, lähtutakse avaliku ülesande täitmisel isikut tõendavasse dokumenti kantud isikunimest.

§ 4. Isikunime kirjapilt

(1) Isikunime kirjutamisel kasutatakse eesti-ladina tähestiku tähti ja lubatud sümboleid.

(2) Isikunime kirjutamisel kasutatavate eesti-ladina tähestiku tähtede ja lubatud sümbolite loetelu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(3) Isikunime kandmisel isikut tõendavasse dokumenti lähtutakse vajaduse korral ka isikut tõendavate dokumentide seaduse §-st 9¹.

(4) Isikunimi kantakse rahvastikuregistrisse suurtähtedega.

§ 5. Nõuded eesnimetele

(1) Eesnimi võib koosneda kuni kolmest lahku kirjutatud nimest või kahest nimest, mis on sidekriipsuga ühendatud.

(2) Ilma mõjuva põhjusega ei või eesnimeks olla nimi, mis on juurdunud vaid nime saaja vastassoo eesnimena.

(3) Eesnimi, mida rahvastikuregistri andmetel ei kanna ükski elav isik, ei tohi olla vastuolus heade kommetega.

(4) Eestikeelse eesnime kirjalpilt peab vastama eesti kirjakeele normis sätestatud õigekirjutusreeglitele.

(5) Eesnimi, mis ei vasta käesoleva paragrahvi lõikele 4, loetakse võõrkeelseks. Võõrkeelne eesnimi on lubatud, kui nimi on:

- 1) kasutusel eesnimena;
- 2) struktuurilt sarnane kasutusel oleva eesnimega;
- 3) isikule antud Eesti usuliste ühenduste registrisse kantud või välisriigis seaduslikult tegutseva ja sarnase õigusliku staatusega usulise ühenduse usulise talituse käigus.

(6) Kasutusel olevat võõrkeelset eesnime võib mugandada eesti keele struktuurile vastavamaks.

(7) Eesnime nõuetele vastavuse hindamisel võetakse vajaduse korral aluseks nimeteadusliku usaldusasutuse arvamus.

(8) Käesolevas paragrahvis sätestatud kohaldatakse eesnime andmisel, vahetamisel ja muutmisel.

§ 6. Nõuded perekonnanimele

(1) Perekonnanimi võib koosneda:

- 1) ühest nimest;
- 2) kahest sidekriipsuga ühendatud nimest käesolevas seaduses sätestatud juhtudel (edaspidi *topelt perekonnanimi*);
- 3) kuni kolmest lahku kirjutatud nimest käesolevas seaduses sätestatud juhtudel.

(2) Perekonnanime vahetamisel ja muutmisel võib käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 sätestatud juhul sidekriipsuga ühendada üksnes ühest nimest koosnevaid perekonnanimesid.

(3) Nimed, mis rahvuse või keele nimetraditsiooni tõttu erinevad kirjalpildilt soole viitava tunnuse, perekonnaseisu või muu tunnuse poolest, loetakse samaks perekonnanimeks.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud perekonnanime samasuse hindamisel võetakse vajaduse korral aluseks nimeteadusliku usaldusasutuse arvamus.

(5) Käesolevas paragrahvis sätestatud kohaldatakse perekonnanime andmisel, vahetamisel ja muutmisel.

§ 7. Nimetoimingu piirang kriminaalkorras karistatud isikule

(1) Isik, kelle suhtes kohaldatakse käesolevas paragrahvis sätestatud piirangut, ei või:

- 1) muuta isikunime;
- 2) vahetada perekonnanime abielu sõlmimisel, lahutamisel või kehtetuks tunnistamisel ning kooselulepingu sõlmimisel, lõpetamisel või kehtetuks tunnistamisel.

(2) Isikule, kelle suhtes kohaldatakse käesolevas paragrahvis sätestatud piirangut, ei anta:

- 1) uut perekonnanime isaduse omaksvõtul ja põlvnemise tuvastamise või vaidlustamise hagi või avalduse rahuldamisel;
- 2) lapsendamiseelset isikunime lapsendamise kehtetuks tunnistamisel.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud piirangut kohaldatakse kuni karistusandmete karistusregistrist kustutamiseni isikule, kes on süüdi mõistetud karistusseadustiku §-s 118¹, § 121 lõike 2 punktis 2, § 134 lõikes 2, §-s 135, § 141 lõikes 1 või lõike 2 punktides 2–7, § 142 lõikes 1 või lõike 2 punktis 2, § 143 lõike 2 punktis 2 (kehtinud 16.07.2006–22.12.2013), § 143 lõikes 2 (kehtiv alates 23.12.2013), §-des 175¹–179, 184, 185, 187, 199–201, 209–214, § 217 lõikes 2, §-des 255, 256, 268, 394, 404 või 418 sätestatud süüteo toimepanemise eest.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud piirangut kohaldatakse ka pärast karistusandmete karistusregistrist kustutamist isikule, kes on süüdi mõistetud karistusseadustiku §-des 89–93, 95–114, § 133 lõikes 2, § 141 lõike 2 punktis 1 ja lõikes 2¹, § 141¹ lõike 2 punktis 1 ja lõikes 3, § 142 lõikes 2 (kehtinud 01.09.2002–15.07.2006), § 142 lõike 2 punktis 1 (kehtinud 16.07.2006–22.12.2013), § 143 lõikes 2 (kehtinud 01.09.2002–15.07.2006), § 143 lõike 2 punktis 1 (kehtinud 16.07.2006–22.12.2013), § 143¹ lõike 2 punktis 1, §-des 143², 144–146, 175, 231–238, 403, 405, 414 või 415 sätestatud süüteo toimepanemise eest.

(5) Käesolevas paragrahvis sätestatud piirangut ei kohaldata isikule, kes on süüteo toime pannud alaealisena.

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud piirangut kontrollitakse karistusregistrist. Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud piirangut kontrollitakse karistusregistrist ja selle arhiivist. Päringu tegemisel töödeldakse isiku, kelle suhtes piirangu kohaldumist kontrollitakse, isikukoodi ning kriminaalkorras karistatuse ja karistusregistri arhiivi kantud andmeid. Nimetoimingut tegevale avalikku ülesannet täitvale asutusele või isikule väljastatakse ja nimetoimingu menetlusandmetena säilitatakse üksnes kontrolli tulemus.

(7) Isiku avaldus nimetoimingu tegemiseks jäetakse läbi vaatamata, kui tema suhtes kohaldub käesolevas paragrahvis sätestatud piirang.

2. peatükk Isikunime andmine

§ 8. Isikunime andmise juhud

Isikunime andmine on lapsele isikunime panemine:

- 1) sünni registreerimisel;
- 2) isaduse omaksvõtul, tuvastamisel või vaidlustamisel;
- 3) lapsendamisel või lapsendamise kehtetuks tunnistamisel.

§ 9. Sünni registreerimisel isikunime andmine

(1) Sünni registreerimisel antakse lapsele eesnimi ja perekonnanimi vanemate kokkuleppel või ainsa vanema või eestkostja ettepanekul.

(2) Lapse perekonnanimeks antakse:

- 1) ühe vanema perekonnanimi;
- 2) ühe vanema topeltperekonnanimest üks nimi.

(3) Lapsele ei ole lubatud anda vanema topeltperekonnanime, välja arvatud juhul, kui:

- 1) vanem on topeltperekonnanime saanud sünniga;
- 2) mõlemad vanemad kannavad topeltperekonnanime;
- 3) lapse õde või vend kannab vanema topeltperekonnanime.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatust võib teha erandi, kui soovitud nimi vastab lapse vanema kodakondsusriigi õigusele.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kokkuleppe või ettepaneku puudumise korral teeb lapsele antava ees- ja perekonnanime ettepaneku kohalik omavalitsus, kelle kohustus on vajaduse korral täita eestkostja ülesandeid. Kui lapse päritolu ei ole võimalik kindlaks teha, antakse lapsele vabalt valitud perekonnanimi, arvestades käesoleva seaduse § 27 lõikes 3 nimetatud piiranguid.

(6) Kui lapsele soovitud isikunime kannab rahvastikuregistri andmetel vähemalt üks elav isik, teavitatakse lapsele isikunime andmisel lapse vanemat või eestkostjat sama isikunime kandvate isikute arvust ja vanusest sünniaasta täpsusega.

§ 10. Isaduse omaksvõtul ning põlvnemise tuvastamisel ja vaidlustamisel perekonnanime andmine

(1) Isaduse omaksvõtul pärast sünni registreerimist võib lapsele anda isa perekonnanime.

(2) Põlvnemise tuvastamise hagi või avalduse rahuldamisel võib kohus menetlusosalise taotlusel anda lapsele isa perekonnanime.

(3) Põlvnemise vaidlustamise hagi või avalduse rahuldamisel võib kohus menetlusosalise taotlusel anda lapsele ema perekonnanime.

(4) Käesolevat paragrahvi kohaldatakse ka juhul, kui isadus võetakse omaks või põlvnemine tuvastatakse või põlvnemine vaidlustatakse täisealise lapse suhtes.

(5) Käesoleva paragrahvi alusel perekonnanime andmisel kohaldatakse käesoleva seaduse § 9 lõigetes 2–6 sätestatut.

§ 11. Lapsendamisel ja lapsendamise kehtetuks tunnistamisel isikunime andmine

(1) Lapsendamisel võib kohus lapsendaja taotlusel anda lapsele uue isikunime. Käesoleva paragrahvi alusel isikunime andmisel kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 9 sätestatud.

(2) Lapsendamise kehtetuks tunnistamisel võib kohus lapsendaja või lapsendatu taotlusel anda lapsele lapsendamiseelse isikunime.

3. peatükk

Isikunime vahetamine

§ 12. Isikunime vahetamise juhud

Isikunime vahetamine on:

- 1) abielu sõlmimisel abikaasa perekonnanime võtmine või sellest perekonnanimest loobumine abielu lahutamisel või kehtetuks tunnistamisel;
- 2) kooselulepingu sõlmimisel registreeritud elukaaslase perekonnanime võtmine või sellest perekonnanimest loobumine kooselulepingu lõpetamisel või kehtetuks tunnistamisel;
- 3) eesnime või soole viitava tunnusega perekonnanime vahetamine soo andmete muutmisel või taastamisel.

§ 13. Abielu või kooselulepingu sõlmimisel perekonnanime vahetamine

(1) Abielu või kooselulepingu sõlmimisel võib isik jääda oma perekonnanime kandma või üks abikaasadest või registreeritud elukaaslastest võib:

- 1) võtta abikaasa või registreeritud elukaaslase perekonnanime ühiseks perekonnanimeks;
- 2) lisada oma perekonnanime järele sidekriipsuga abikaasa või registreeritud elukaaslase perekonnanime;
- 3) vahetada oma topelt perekonnanimest selle nime, mille ta sai varasemas abielus või registreeritud kooselus, abikaasa või registreeritud elukaaslase üheosalise perekonnanime vastu.

(2) Ühiseks perekonnanimeks ei ole lubatud võtta abikaasa või registreeritud elukaaslase topelt perekonnanime, mis on saadud abielu või kooselulepingu sõlmimise või nime muutmisega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud võib teha erandi, kui soovitud nimi vastab isiku või tema abikaasa või registreeritud elukaaslase kodakondsusriigi õigusele.

§ 14. Abielu lahutamisel ja kooselulepingu lõpetamisel perekonnanime vahetamine

Isik, kes vahetas abielu või kooselulepingu sõlmimisel või kestel perekonnanime nii, et kannab abikaasa või registreeritud elukaaslase perekonnanime või tema nime sisaldavat topelt perekonnanime, võib abielu lahutamisel või kooselulepingu lõpetamisel perekonnanime vahetada varem kantud perekonnanime vastu.

§ 15. Abielu või kooselulepingu kehtetuks tunnistamisel perekonnanime vahetamine

Abielu või kooselulepingu kehtetuks tunnistamisel võib kohus abikaasa või registreeritud elukaaslase taotlusel otsustada perekonnanime vahetamise käesoleva seaduse §-s 14 nimetatud viisil.

§ 16. Isiku soo andmete muutmisel isikunime vahetamine

(1) Isik, kelle soo andmed rahvastikuregistris muudetakse, võib kantava eesnime vahetada soole vastava eesnime vastu ja jätta kantavalt perekonnanimelt ära või sellele liita soole viitava tunnuse.

(2) Isik, kelle soo andmed rahvastikuregistris taastatakse, võib kantava eesnime vahetada soo andmete muutmise eel viimati kantud eesnime vastu ja jätta kantavalt perekonnanimelt ära või sellele liita soole viitava tunnuse.

4. peatükk

Isikunime muutmine

§ 17. Isikunime muutmise pädevus ja kord

(1) Isikunime muutmine on isiku soovil isikunime asendamine uue isikunimega käesoleva peatüki alusel.

(2) Isikunime muutmise pädevus on Siseministeeriumil ja järgmistel kohaliku omavalitsuse üksuse omavalitsusorganitel (edaspidi *pädev kohalik omavalitsus*):

- 1) Jõhvi Vallavalitsus;
- 2) Pärnu Linnavalitsus;
- 3) Tallinna Linnavalitsus;
- 4) Tartu Linnavalitsus.

(3) Isikunime muutmise korra ja täpsemad tingimused kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(4) Pädeva kohaliku omavalitsuse üksuse poolt käesoleva peatüki alusel isikunime muutmise menetlustoimingute tegemise kui kohaliku omavalitsuse üksuse täidetava riikliku ülesande kulud hüvitatakse kohalikule omavalitsusele riigieelarvest, võttes aluseks eelarveaastale eelnenud aastal tehtud toimingute arvu ja vastava aasta riigieelarves sätestatud ühe toimingu keskmise arvutatud kulu.

§ 18. Isikunime muutmiseks õigustatud isik

(1) Isikunime võib muuta:

- 1) Eesti kodanik;
- 2) Eesti elamisloa või elamisõigusega isik, kes ei ole ühegi riigi kodanik ja kes asus Eestisse elama enne 1990. aasta 1. juulit ega ole pärast nimetatud kuupäeva lahkunud elama mõnda teise riiki, ning tema järeltulija, kes ei ole ühegi riigi kodanik ja kellele on antud Eesti elamisluba või elamisõigus (edaspidi *Eesti kodakondsuseta isik*);
- 3) Eesti elamisloaga rahvusvahelise kaitse saaja;
- 4) välisriigi kodanik käesoleva seaduse §-s 30 sätestatud juhtudel.

(2) Kui isik ei ole õigustatud isikunime muutma, jäetakse tema avaldus läbi vaatamata.

§ 19. Isikunime muutmise avalduse esitamine

(1) Isikunime muutmise avaldus esitatakse isiklikult:

- 1) rahvastikuregistri turvalise veebikeskkonna kaudu (edaspidi *turvaline veebikeskkond*);
- 2) kirjalikult pädevas kohalikus omavalitsuses kohapeal.

(2) Isik võib avalduse esitada muul kui käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud viisil, kui täidetud on üks järgmistest tingimustest:

- 1) välisriigis viibiva isiku isikusamasuse on kontrollinud ning tema isiklikult ja kirjalikult esitatava avalduse on notariaalselt kinnitanud Eesti välisesinduse konsulaarametnik;
- 2) välisriigis viibiva isiku isikusamasuse on kontrollinud ning tema isiklikult ja kirjalikult esitataval avaldusel on allkirja õigsuse kinnitanud välisriigi notar ning avaldus on legaliseeritud või kinnitatud tunnistusega (apostilliga), välja arvatud juhul, kui õigusakt näeb ette teisiti;
- 3) kinnipeetava või vahistatud isiku isikusamasuse on kontrollinud ning tema isiklikult ja kirjalikult esitataval avaldusel on allkirja õigsuse kinnitanud vangla direktor.

(3) Turvalise veebikeskkonna kaudu ei või isikunime muutmise avaldust esitada:

- 1) eestkostja eestkostetava isikunime muutmiseks;
- 2) vanem alaealise lapse isikunime muutmiseks, kui alaealine laps saab täisealiseks vähem kui 60 päeva pärast;
- 3) käesoleva seaduse § 18 lõike 1 punktis 3 või 4 nimetatud isik.

(4) Alaealise lapse isikunime muutmise avalduse esitab tema hooldusõiguslik vanem või eestkostja. Piiratud teovõimega täisealise isikunime muutmise avalduse esitab tema eestkostja.

(5) Piiratud teovõimega isiku isikunime muutmise avalduse puhul ei kohaldata käesoleva paragrahvi lõike 2 punkti 2.

(6) Alaealise lapse isikunime muutmiseks on vaja teise hooldusõigusliku vanema nõusolekut, mille saab anda:

- 1) turvalise veebikeskkonna kaudu, kui isikunime muutmise avaldus on esitatud samas keskkonnas;
- 2) pädevas kohalikus omavalitsuses kohapeal isiklikult ja kirjalikult või digitaalselt allkirjastatuna;
- 3) käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud viisil.

§ 20. Isikunime muutmise avaldus

(1) Avalduses esitatakse järgmised andmed:

- 1) nime muuta sooviva isiku kohta käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud andmed;
- 2) soovitud uus isikunimi;
- 3) avaldaja kontaktandmed;
- 4) käesolevas seaduses märgitud juhtudel hooldusõigusliku vanema või eestkostja isikunimi, isikukood, kontaktandmed ja nõusoleku andmed;
- 5) käesolevas seaduses märgitud juhtudel isikunime muutmise põhjus;
- 6) käesolevas seaduses märgitud juhtudel isikunime valiku selgitus;
- 7) nime muutmist tõendava rahvastikuregistri väljavõtte kättesaamise viis.

(2) Nime muuta sooviva isiku kohta esitatakse avalduses järgmised andmed:

- 1) isikunimi;
- 2) isikukood;
- 3) elukoht;
- 4) rahvus;
- 5) emakeel;
- 6) kõrgeim omandatud haridustase.

(3) Kui piiratud teovõimega isiku isikunime muutmise avalduse vormistamiseks pöördatakse Eesti välisesindusse, selgitab piiratud teovõimega isiku arvamuse välja:

- 1) sama välisesinduse konsulaarametnik, kui piiratud teovõimega isik asub välisriigis;
- 2) avaldust menetlev pädev kohalik omavalitsus, kui piiratud teovõimega isik asub Eestis.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 4–6 nimetatud andmed esitatakse juhul, kui need rahvastikuregistris puuduvad või kui haridustase on võrreldes rahvastikuregistrisse kantuga muutunud. Käesoleva paragrahvi lõike 2 punktis 6 nimetatud andmed tuleb esitada 11-aastase ja vanema alaealise lapse kohta.

§ 21. Isikunime muutmise otsustamine

(1) Käesoleva peatüki alusel isikunime muutmise otsustab Siseministeerium või pädeva kohaliku omavalitsuse ametnik, kellele on antud käesoleva seaduse § 22 kohaselt nime muutmise õigus (edaspidi *perekonnaseisuametnik*).

(2) Perekonnaseisuametnik otsustab:

- 1) eesnime muutmise käesoleva seaduse §-s 24 sätestatud alusel;
- 2) eesnime muutmise keeldumise käesoleva seaduse § 25 punktides 1–3 sätestatud alusel;
- 3) perekonnanime muutmise käesoleva seaduse § 26 lõikes 1 sätestatud alusel;
- 4) perekonnanime muutmise keeldumise käesoleva seaduse § 28 punkti 1 alusel, kui kohaldatakse § 27 lõigetes 1 ja 2 sätestatud piirangut ning perekonnanime muutmist ei loeta korduvaks või sama avaldusega eesnime muutmise otsustamine ei ole Siseministeeriumi pädevuses;
- 5) eesnime ja perekonnanime muutmise käesoleva seaduse § 30 lõigetes 1–5 sätestatud alusel;
- 6) eesnime ja perekonnanime muutmise keeldumise käesoleva seaduse § 30 lõikes 7 sätestatud alusel.

(3) Siseministeerium otsustab isikunime muutmise automaatselt käesoleva seaduse §-s 24 ja § 26 lõikes 1 sätestatud alusel, kui on täidetud §-s 23 nimetatud tingimused.

(4) Siseministeerium, lähtudes isikunimekomisjoni arvamusest, otsustab:

- 1) eesnime muutmise käesoleva seaduse §-s 24 sätestatud alusel ja perekonnanime muutmise § 26 lõikes 1 sätestatud alusel, kui eesnime või perekonnanime muutmist loetakse korduvaks;
- 2) eesnime muutmise käesoleva seaduse §-s 24 sätestatud alusel ja perekonnanime muutmise § 26 lõikes 1 sätestatud alusel, kui sama avaldusega soovitakse muuta nii eesnime kui ka perekonnanime ning eesnime või perekonnanime muutmise otsustamine on Siseministeeriumi pädevuses;
- 3) eesnime muutmise keeldumise käesoleva seaduse §-s 25 sätestatud alusel, kui eesnime muutmist loetakse korduvaks;
- 4) perekonnanime muutmise käesoleva seaduse § 26 lõikes 2 sätestatud alusel;
- 5) perekonnanime muutmise keeldumise käesoleva seaduse §-s 28 sätestatud alusel.

§ 22. Isikunime muutmise õiguse andmine perekonnaseisuametnikule

(1) Isikunime muutmise õigusega perekonnaseisuametnikuna tegutsemise õigus antakse perekonnaseisutoimingute seaduses sätestatud korras.

(2) Isikunime muutmise õiguse annab pädeva kohaliku omavalitsuse ametnikule valdkonna eest vastutav minister või tema volitatud isik perekonnaseisuametnikuna tegutsemise ja isikunime muutmise õigust kinnitava dokumendiga.

§ 23. Isikunime muutmise automaatne otsustamine

(1) Isikunime muutmise võib automaatselt otsustada juhul, kui on täidetud kõik järgmised tingimused:

- 1) isikunime muutmise avaldus on esitatud turvalise veebikeskkonna kaudu;
- 2) taotletava perekonnanime saamise õigust on kontrollitud rahvastikuregistrist automaatselt;
- 3) taotletav eesnimi on rahvastikuregistri andmetel kasutusel;
- 4) isikunime ei ole varem muudetud;
- 5) otsuse tegemisel ei ole vaja rakendada kaalutlusõigust;
- 6) otsuse tegemisel ei ole vaja välja selgitada alaealise lapse arvamust;
- 7) alaealise lapse isikunime muutmiseks vajalik vanema nõusolek on antud turvalise veebikeskkonna kaudu;
- 8) ei esine käesolevas seaduses sätestatud alust isikunime muutmise keeldumiseks.

(2) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tingimuste täitmine on automaatse kontrolli käigus tuvastatud, otsustab Siseministeerium automaatselt eesnime, perekonnanime või mõlema muutmise.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tingimuste täitmist ei ole võimalik automaatse kontrolli käigus tuvastada, lahendab avalduse ametnik.

(4) Automaatse otsuse tegemise korral teavitatakse isikut turvalise veebikeskkonna kaudu sellest, et otsus tehakse automaatselt.

§ 24. Eesnime muutmine

(1) Eesnime võib muuta isiku soovil.

(2) Kui isik soovib kanda eesnime, mida rahvastikuregistri andmetel ei kanna ükski elav isik, on perekonnaseisuametnikul õigus küsida eesnime valiku kohta selgitust.

(3) Kui eesnime muutmisel soovitakse eesnime, mis on juurdunud vaid nime saaja vastassoo eesnimena, tuleb eesnime muutmiseks esitada mõjuv põhjus.

§ 25. Eesnime muutmise keeldumise alused

Eesnime muutmise keeldutakse, kui:

- 1) soovitud eesnimi ei vasta käesoleva seaduse §-s 5 sätestatud nõuetele;
- 2) soovitud eesnimi koos perekonnanimega on rahvastikuregistri andmetel elava isiku isikunimi;
- 3) soovitud eesnimi on juurdunud vastassoo eesnimena ja eesnime muutmiseks puudub mõjuv põhjus;
- 4) isiku eesnime on varem muudetud ja eesnime muutmiseks puudub mõjuv põhjus.

§ 26. Perekonnanime muutmine

(1) Perekonnanime võib muuta, kui isik soovib kanda:

- 1) varem kantud perekonnanime;
- 2) otsejoones üleneja sugulase dokumentaalselt tõendatud üheosalist perekonnanime;
- 3) vanema topeletperekonnanime või sellest ühte nime, mille isik oleks võinud saada sünni registreerimisel;
- 4) abikaasa või registreeritud elukaaslase perekonnanime, mis vastab käesoleva seaduse §-s 13 sätestatud nõuetele;

- 5) perekonnanime, mille isik oleks võinud saada oma viimases abielus või registreeritud kooselus, mis lõppes abikaasa või registreeritud elukaaslase surmaga;
- 6) abikaasa või registreeritud elukaaslasega ühise perekonnanime ees abielu või kooselulepingu sõlmimisel kantud perekonnanime seotuna sidekriipsuga;
- 7) muukeelset perekonnanime ilma soo, perekonnaseisu või muu tunnusega või sellise tunnusega, kui vastava rahvuse või keele nimetraditsioonis perekonnanime nii eristatakse;
- 8) oma perekonnanime käesoleva seaduse §-s 33 sätestatud korras ümberkirjutatuna.

(2) Isiku perekonnanime võib muuta käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatata põhjusel, kui isik soovib kanda vabalt valitud perekonnanime ja perekonnanime muutmiseks on mõjuv põhjus.

§ 27. Perekonnanime muutmise piirangud

(1) Alaealise lapse perekonnanime ei või muuta, kui selle tulemusel ei kanna laps kummagi vanema perekonnanime, välja arvatud juhul, kui perekonnanime muudetakse käesoleva seaduse § 26 lõike 1 punkti 3 alusel.

(2) Käesoleva peatüki alusel ei anta perekonnanime, mis on vanas kirjaviisis ja mida rahvastikuregistri andmetel ei ole kantud perekonnanimenä pärast 1940. aastat.

(3) Käesoleva seaduse § 26 lõike 2 alusel ei anta perekonnanimeks nime, mis:

- 1) koos isiku eesnimega moodustab rahvastikuregistri andmetel elava isiku isikunime;
- 2) on rahvastikuregistri andmetel rohkem kui 30 elava isiku eesnimi;
- 3) koosneb rohkem kui ühest nimest;
- 4) on vastuolus eesti kirjakeele normis sätestatud eesti õigekirjutusreeglitega;
- 5) on tähenduse tõttu vastuolus heade kommetega.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 4 märgitud piirangust võib teha erandi, kui isikul on põlvnemise tõttu seos muu rahvuse või keele nimetraditsiooniga ja soovitud perekonnanime vastab sellele.

§ 28. Perekonnanime muutmise keeldumise alused

Perekonnanime muutmise keeldutakse, kui:

- 1) esineb käesoleva seaduse §-s 27 sätestatud piirang;
- 2) käesoleva seaduse § 26 lõike 2 alusel perekonnanime muutmiseks puudub mõjuv põhjus;
- 3) isiku perekonnanime on varem muudetud ja perekonnanime muutmiseks puudub mõjuv põhjus.

§ 29. Isikunime korduv muutmine

(1) Isik võib eesnime või perekonnanime muuta üks kord. Eesnime või perekonnanime muudetakse rohkem kui üks kord vaid mõjuval põhjusel.

(2) Isikunime muutmist ei loeta korduvaks, kui isikule antakse tagasi ees- või perekonnanime muutmise eel viimati kantud nimi.

§ 30. Välisriigi kodaniku isikunime muutmine ja muutmise keeldumine

(1) Välisriigi kodanik võib eesnime muuta, kui tema kodakondsusriik ei tunnusta isikule Eestis sünni registreerimisel antud eesnime.

(2) Välisriigi kodanik võib perekonnanime muuta, kui tema kodakondsusriik ei tunnusta:

- 1) Eestis sünni registreerimisel antud perekonnanime;
- 2) Eestis abielu või kooselulepingu sõlmimisel vahetatud perekonnanime;
- 3) Eestis abielu lahutamisel või kooselulepingu lõpetamisel vahetatud perekonnanime.

(3) Sünni registreerimisel antud perekonnanime muutmisel antakse välisriigi kodanikule tema kodakondsusriigi õigusele vastav perekonnanimi.

(4) Abielu või kooselulepingu sõlmimisel, abielu lahutamisel või kooselulepingu lõpetamisel vahetatud perekonnanime muutmisel antakse välisriigi kodanikule sündmuse toimumise eel viimati kantud perekonnanimi.

(5) Välisriigi kodanik võib eesnime või perekonnanime muuta, kui tema kodakondsusriik ei tunnusta Eestis soo andmete muutmisel vahetatud eesnime või perekonnanime. Sellisel juhul antakse isikule soo andmete muutmise eel viimati kantud eesnimi või perekonnanimi.

(6) Käesoleva paragrahvi alusel võib välisriigi kodanik esitada eesnime või perekonnanime muutmise avalduse kuue kuu jooksul Eestis perekonnaseisutoimingu tegemisest arvates.

(7) Välisriigi kodaniku isikunime muutmisest keeldutakse, kui ei ole tõendatud, et tema kodakondsusriik ei tunnusta Eestis perekonnaseisutoimingu saadud nime.

§ 31. Riigilõiv isikunime muutmisel

Käesoleva peatüki alusel isikunime muutmise avalduse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu riigilõivuseaduses sätestatud määras.

§ 32. Isikunime muutmise jõustumine ja rahvastikuregistri väljavõtte väljastamine

(1) Isikunime muutmise otsus jõustub ja isikunimi loetakse muudetuks, kui andmed nime muutmise kohta on rahvastikuregistrisse kantud.

(2) Isikunime muutmist tõendav esimene rahvastikuregistri väljavõte (edaspidi *esmane väljavõte*) väljastatakse isiku taotlusel tasuta elektrooniliselt või paberil.

(3) Kui isikunime muutmise otsustas Siseministeerium:

- 1) tehakse esmane väljavõte isikule kättesaadavaks turvalise veebikeskkonna kaudu, kui avaldus esitati turvalise veebikeskkonna kaudu;
- 2) väljastab paberil esmase väljavõtte isikunime muutmise avalduses märgitud pädev kohalik omavalitsus, kui isik soovib esmast väljavõtet paberil.

(4) Kui isikunime muutmise otsustas pädeva kohaliku omavalitsuse perekonnaseisumetnik, väljastab esmase väljavõtte avaldust menetlenud pädev kohalik omavalitsus.

(5) Iga järgnev rahvastikuregistri väljavõte väljastatakse rahvastikuregistri seaduses sätestatud korras.

5. peatükk

Isikunime kohandamine ja korrastamine

§ 33. Isikunime kohandamine

(1) Isikunime kohandamine on välisriigis väljaantud dokumendilt isikunime kasutuselevõtmine Eestis avalikku ülesannet täitva asutuse või isiku poolt.

(2) Isikunime kohandatakse muutmata kujul, arvestades käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 sätestatud erisusi.

(3) Kui isikunimes on lisaks eesnimele ja perekonnanimele veel muid osi:

- 1) jäetakse välja osad, mis ei väljenda kantavat eesnime või perekonnanime, nagu tiitlid, aunimetused, kirjavahemärgid, numbrid;
- 2) jäetakse välja nimed, mida dokumendi välja andnud riigi reeglite kohaselt tohib kasutada, kuid mis ei ole isiku ametlikud nimed;
- 3) loetakse nimi, mis ei ole eesnime ega perekonnanime osa, eesnime osaks ja lisatakse eesnime järele, kui dokumendi välja andnud riigis ei ole sätestatud teisiti.

(4) Kui isikunimi ei ole kirjutatud ladina tähestiku tähtedega, kirjutatakse isikunimi ümber eesti-ladina tähestiku tähtedega. Ümberkirjutamisel lähtutakse käesoleva paragrahvi lõike 5 alusel kehtestatud määrusest. Isiku taotlusel võib ümberkirjutamisel kasutada käesoleva paragrahvi lõike 6 alusel antud käskkirja.

(5) Välisriigi dokumendil oleva isikunime kohandamise ja mitteladina tähestiku tähtedega kirjutatud isikunime ümberkirjutamise täpsemad reeglid kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

(6) Isikunime keelelise päritolu mõttes lähteriigis ametlikult kehtiva tähetabeli võib heaks kiita valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

(7) Isikunime kohandamisel võetakse vajaduse korral aluseks nimeteadusliku usaldusasutuse arvamus.

§ 34. Rahvastikuregistrisse kantud isikunime korrastamine

(1) Kui rahvastikuregistri andmesubjekti isikunimi on välisriigis muutunud, on isik kohustatud rahvastikuregistrisse kantud isikunime korrastamiseks esitama esimesel võimalusel alates nime muutumisest perekonnaseisutoiminguid tegevale kohalikule omavalitsusele või Eesti välisesindusele nime muutumist tõendava dokumendi.

(2) Kui rahvastikuregistri andmesubjekti isikunimi on välisriigis muutunud, kantakse see rahvastikuregistrisse:

- 1) välisriigi perekonnaseisudokumendi või kooselulepingu alusel;
- 2) välisriigi nimemuutmist tõendava dokumendi alusel;
- 3) välisriigi kohtulahendi alusel;
- 4) välisriigi isikut tõendava dokumendi alusel, kui nime ei ole muudetud käesoleva lõike punktides 1–3 nimetatud dokumendi alusel.

(3) Kui isiku, kes ei ole rahvastikuregistri andmesubjekt, isikunimest tuleb lähtuda avaliku ülesande täitmisel ning tema isikunimi on välisriigis muutunud, kantakse tema isikunimi rahvastikuregistrisse välisriigi isikut tõendava dokumendi alusel.

(4) Kui abielu või kooselulepingu sõlminud välisriigi õiguse kohaselt on isikul õigus kanda abikaasa või registreeritud elukaaslase perekonnanime, ilma et see oleks märgitud abielu või kooselulepingu dokumendile, võib perekonnaseisutoiminguid tegev kohalik omavalitsus või

Eesti välisesindus kanda rahvastikuregistrisse Eesti kodaniku või Eesti kodakondsuseta isiku taotluse ja abielu või kooselulepingu sõlmimist tõendava dokumendi alusel isiku perekonnanimeks tema abikaasa või registreeritud elukaaslase perekonnanime. Isik võib taotluse esitada abielu või kooselulepingu sõlmimisest kuni uue Eesti isikut tõendava dokumendi väljastamiseni isikut tõendavate dokumentide seaduse alusel.

(5) Kui välisriigis perekonnasündmuse registreerimisel on Eesti kodaniku või Eesti kodakondsuseta isiku isikunime kirja pilt muutunud dokumendi koostanud riigi keele tõttu, võib perekonnaseisutoiminguid tegev kohalik omavalitsus või Eesti välisesindus isiku taotluse alusel kanda isikunime rahvastikuregistrisse muutmiseelse kirja pildiga.

6. peatükk

Isikunimekomisjon ja nimeteaduslik usaldusasutus

§ 35. Isikunimekomisjon

(1) Valdkonna eest vastutav minister moodustab ministriumini valitsemisalas kaskkirjaga seitsme kuni üheksa liikmega nõuandva isikunimekomisjoni, nimetab selle esimehe ja liikmed, määrab täpsemad ülesanded ning töökorra.

(2) Isikunimekomisjon täidab järgmisi ülesandeid:

- 1) annab arvamusi isikunime muutmise otsustamisel ja muudes nimetoimingutes;
- 2) annab arvamusi nimetoimingute vaidlustamise korral;
- 3) teeb ettepanekuid nimetoiminguid reguleerivate õigusaktide muutmiseks;
- 4) täidab teisi talle kaskkirjaga pandud ülesandeid.

(3) Isikunimekomisjonil on õigus käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud ülesannete täitmiseks:

- 1) saada nimeteaduslikult usaldusasutuselt eksperti hinnanguid isikunimedele kohta;
- 2) saada nimetoimingute küsimustes riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksuse asutustelt teavet;
- 3) töödelda käesoleva seaduse §-s 2 loetletud isikuandmeid arvamuse andmiseks vajalikus ulatuses.

§ 36. Nimeteaduslik usaldusasutus

(1) Nimeteaduslik usaldusasutus on Eesti Keele Instituut.

(2) Nimeteaduslik usaldusasutus täidab järgmisi ülesandeid:

- 1) annab isikunimedele kohta arvamusi ja eksperti hinnanguid;
- 2) nõustab nimetoiminguid tegevaid asutusi, annab nende taotlusel arvamusi ning hindab isikunime vastavust käesoleva seaduse nõuetele ja eesti nimetraditsioonile;
- 3) teeb ettepanekuid nimetoiminguid reguleerivate õigusaktide muutmiseks.

7. peatükk

Järelevalve ja vaidlustamine

§ 37. Haldusjärelevalve nimetoimingute üle

Haldusjärelevalvet käesoleva seaduse ning selle alusel antud õigusaktide järgimise ja tegevuse otstarbekuse üle teeb Siseministeerium.

§ 38. Vaidlustamine

(1) Isik, kes leiab, et nimetoiminguga või selle tegemisest keeldumisega või nimetoimingus antud haldusaktiga on rikutud tema õigusi, võib esitada vaide Siseministriumile või kaebuse halduskohtule.

(2) Siseministrium lahendab vaide 30 päeva jooksul vaide esitamisest arvates.

8. peatükk

Rakendussätted

§ 39. Korduvuse arvestamine isikunime muutmisel

Isikunime muutmine loetakse korduvaks käesoleva seaduse § 29 tähenduses, kui isikunime on eelnevalt muudetud alates 2005. aasta 31. märtsist, välja arvatud juhul, kui isik oli nime muutmise hetkel alaealine.

§ 40. Enne käesoleva seaduse jõustumist esitatud avalduste menetlemine

(1) Enne käesoleva seaduse jõustumist esitatud ja lahendamata nimemuutmise avaldused lahendatakse käesoleva seaduse alusel.

(2) Käesoleva paragrahvi lõiget 1 ei kohaldata juhul, kui avalduse esitamise ajal kehtinud nimeseadus oli isikule soodsam ja isik taotleb, et otsus tehtaks avalduse esitamise ajal kehtinud nimeseaduse alusel.

(3) Käesoleva paragrahvi lõiget 2 ei kohaldata isikule, kelle suhtes kohaldatakse käesoleva seaduse §-s 7 sätestatud piirangut.

§ 41. Karistusregistri seaduse muutmine

Karistusregistri seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 5 lõiget 2 täiendatakse punktiga 10 järgmises sõnastuses:

„10) käesoleva seaduse § 20 lõike 1 punktis 21 nimetatud juhul isikunimeseaduse §-s 7 sätestatud nimetoimingu piirangu kontrollimisel.“;

2) paragrahvi 20 lõiget 1 täiendatakse punktiga 21 järgmises sõnastuses:

„21) nimetoimingut tegeval isikul või asutusel isikunimeseaduse §-s 7 sätestatud nimetoimingu piirangu kontrollimiseks.“;

3) paragrahvi 23 lõikes 2 asendatakse tekstiosa „§ 20 lõike 1 punktides 3–11 ja 13“ tekstiosaga „§ 20 lõikes 1“.

§ 42. Keeleseaduse muutmine

Keeleseaduse § 20 lõigetes 2 ja 4 ning § 21 lõikes 1 asendatakse sõna „nimeseadus“ sõnaga „isikunimeseadus“ vastavas käändes.

§ 43. Kooseluseaduse muutmine

Kooseluseaduse § 19 lõike 3 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) kooselulepingu lõpetamisel isikunimeseaduse alusel vahetatud perekonnanimi;“.

§ 44. Nimeseaduse kehtetuks tunnistamine

Nimeseadus (RT I 2005, 1, 1) tunnistatakse kehtetuks.

§ 45. Perekonnaseisutoimingute seaduse muutmine

Perekonnaseisutoimingute seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 11 lõikes 1 asendatakse sõna „nimeseadus“ sõnaga „isikunimeseadus“ vastavas käändes;

2) paragrahvi 48 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) perekonnanimi, kui abikaasa vahetas abielu lahutamisel perekonnanime isikunimeseaduse kohaselt;“;

3) paragrahvi 49¹ lõike 2 punktis 2 asendatakse tekstiosa „nimeseaduse §-s 15“ tekstiosaga „isikunimeseaduse §-s 16“.

§ 46. Rahvastikuregistri seaduse muutmine

Rahvastikuregistri seaduse § 2 lõikes 3, § 7 tekstis, § 21 lõike 1 punktis 1 ja § 24 tekstis asendatakse sõna „nimeseadus“ sõnaga „isikunimeseadus“ vastavas käändes.

§ 47. Riigilõivuseaduse muutmine

Riigilõivuseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 7 lõikes 4 ja seaduse 17. peatüki 1. jao 2. jaotise pealkirjas asendatakse sõna „nimeseaduse“ sõnaga „isikunimeseaduse“;

2) paragrahv 48 tunnistatakse kehtetuks;

3) seaduse 11. peatüki 1. jao 1. jaotis tunnistatakse kehtetuks;

4) paragrahv 341 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 341. Isikunime muutmise avalduse läbivaatamine

(1) Eesnime muutmise avalduse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 200 eurot.

(2) Perekonnanime muutmise avalduse läbivaatamise eest tasutakse riigilõivu 200 eurot.“.

§ 48. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2028. aasta 1. märtsil.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, 2026

Algatab Vabariigi Valitsus 28. septembril 2026. a nr 2-6/26-01854

Vabariigi Valitsuse nimel

(allkirjastatud digitaalselt)
Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik